

5. Inventarizatsiyadagi farqlarni tartibga solish va inventarizatsiya natijalarini rasmiylashtirish tartibi

5.70. Inventarizatsiya va boshqa tekshirishlarda aniqlangan qiymatliklarning haqiqatda mavjudligi buxgalteriya hisobi ma'lumotlaridan farqlari quyidagicha tartibga solinadi:

Ortiqcha chiqqan asosiy vositalar, moddiy qiymatliklar, pul mablag'lari va boshqa mol-mulk kirim qilinishi va tegishli xo'jalik yurituvchi sub'yektning moliyaviy natijalariga yoki byudjet tashkilotini moliyalashtirishni (fondlarni) ko'paytirishga qayd etilishi, keyinchalik ortiqcha chiqish sabablari va aybdor shaxslar aniqlanishi kerak;

O'rnatilgan me'yorlar doirasida qiymatliklarning yo'qolishi xo'jalik yurituvchi sub'yektlar rahbarlarining farmoyishiga ko'ra ishlab chiqarish va davr xarajatlariga yoki byudjet tashkilotlarini moliyalashtirishni (fondlarni) kamaytirishga hisobdan chiqariladi. Yo'qotish me'yorlari haqiqatda kamomad aniqlangan hollardagina qo'llanishi mumkin.

Bunda o'rnatilgan me'yorlar doirasida qiymatliklarning yo'qolishi qiymatliklar kamomadi qayta navlarga ajratishdagi ortiqchalar bilan hisobga olgach belgilanishiga e'tibor beriladi. Agar belgilangan tartibda o'tkazilgan qayta navlarga ajratish bo'yicha hisobga olingandan keyin ham qiymatliklar kamomadi mavjud bo'lsa, tabiiy yo'qolish me'yorlari kamomad aniqlangan qiymatliklar nomi bo'yichagina qo'llanishi mumkin.

Tasdiqlangan me'yorlar bo'lmagan taqdirda yo'qolish me'yorlardan ortiqcha kamomad sifatida qaraladi.

Yo'qolish me'yorlaridan ortiqcha qiymatliklar kamomadi, shuningdek, qiymatliklar buzilishidan ko'rilgan yo'qotishlar aybdor shaxslardan undirib olishga qaratiladi.

Suiiste'molliklar oqibati bo'lgan kamomad va yo'qotishlar aniqlanganda tegishli materiallar kamomad va yo'qotishlar aniqlangandan so'ng 5 kun davomida tergov organlariga berilishi kerak, aniqlangan kamomad va yo'qotishlar summasiga esa fuqarolik da'vosi taqdim etiladi.

Kamomad va buzilishlarning aniq aybdorlari aniqlanmagan hollarda, qiymatliklarning yo'qotish me'yorlaridan ortiqcha kamomadi va qiymatliklar buzilishidan yo'qotishlar Vazirlar Mahkamasi tomonidan 1999 yil 5 fevralda 54-son qarori bilan tasdiqlangan Mahsulot (ishlar, xizmatlar) ishlab chiqarish va sotish xarajatlari tarkibi to'g'risidagi [nizomga](#) muvofiq xo'jalik yurituvchi sub'yektlar tomonidan ishlab chiqarish va davr xarajatlariga hisobdan chiqarilishi yoki byudjet tashkilotida moliyalashtirishni (fondlarni) kamaytirishga aks ettirilishi mumkin.

Bunda qiymatliklar yo'qotish me'yorlaridan ortiqcha kamomadini va qiymatliklarni buzilishidan yo'qotishlarni hisobdan chiqarishni rasmiylashtirish uchun taqdim etiladigan hujjatlarda shunday kamomad va yo'qotishlarning oldini olish bo'yicha qabul qilingan choralar ko'rsatilishi kerak.

Qiymatliklar buzilishi holati to'g'risidagi xulosalar texnik nazorat bo'limi yoki sifat bo'yicha tegishli inspeksiyalardan olinishi kerak.

Tabiiy yo'qolish me'yorlaridan ortiqcha qiymatliklar kamomadi va buzilishini hisobdan chiqarilishini rasmiylashtirish uchun taqdim etiladigan hujjatlarda tergov yoki sud organlarining aybdor shaxslar yo'qligini tasdiqlaydigan yoki aybdor shaxslardan zarar undirilishi rad etilgan qarorlari yoki texnik nazorat bo'limi yoki tegishli ixtisoslashtirilgan tashkilotlardan (sifat bo'yicha inspeksiya va hokazolardan) olingan qiymatliklar buzilishi holati to'g'risida xulosa bo'lishi kerak.

Qayta navlarga ajratish orqali o'zaro qoplash natijasida ortiqcha chiqish va kamomadlarning o'zaro hisobga olinishiga birgina tekshirilayotgan davr uchun, birgina tekshirilayotgan shaxsda, birgina nomdagi tovar-moddiy qiymatliklarga nisbatan va ishonchli shaxs ruxsatiga ko'ra aynan bir xil miqdorlarda istisno tarzida yo'l qo'yilishi mumkin.

Yo'l qo'yilgan qayta navlarga ajratish to'g'risida moddiy javobgar shaxslar ishonchli shaxsga batafsil tushuntirish taqdim etadilar.

Moddiy javobgar shaxslar aybi bo'lmagan holda qayta navlarga ajratishda hosil bo'lgan qiymatdagi kamomad farqiga inventarizasiya bayonnomalarida bunday farq aybdor shaxslarga kiritilmasligi xususida uzil kesil tushuntirish berilishi kerak.

5.71. Inventarizasiya natijalari inventarizasiya tugagan oydagi hisob va hisobotda, yillik inventarizasiyada esa yillik moliyaviy hisobotda aks ettirilishi kerak.

5.72. Hisobot yilida o'tkazilgan inventarizasiya natijalari ma'lumotlari inventarizasiyada aniqlangan natijalar qaydnomasida (5-ilova*) umumlashtiriladi.

* 1 — 18-ilovalar rus tilidagi matnda berilgan.

5.73. Inventarizasiya vaqtida aniqlangan qiymatliklar haqiqatda mavjudligi bilan buxgalteriya hisobi ma'lumotlari o'rtasidagi tafovutlarni tartibga solish to'g'risidagi takliflar ko'rib chiqish uchun xo'jalik yurituvchi sub'yekt rahbariga taqdim etiladi.